

Väljarkunskap

Uppdaterad tabellsammanställning
byggd på resultat redovisade i kapitlet *Okunniga väljare?*
i boken *Väljare. Svenskt väljarbeteende under 50 år*
(Norstedts Juridik 2004)

www.valforskning.pol.gu.se

VALFORSKNINGSPROGRAMMET

Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet
Henrik Oscarsson
Sören Holmberg
Februari 2008

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Tabell 9.2 Svenska folkets kännedom om vilka ståndpunkter partierna hade i fråga om svenskt medlemskap i EU respektive EMU vid riksdagsvalen 1991, 1994, 2002 och 2006 (procent)

andel av samtliga svarspersoner som angav rätt ståndpunkt för respektive parti

	EU-medlemskap 1991	EU-medlemskap 1994	EMU-medlemskap 2002	EU-medlemskap 2006
vänsterpartiet	39	56	54	52
socialdemokraterna	66	75	55	71
miljöpartiet	35	60	48	49
centerpartiet	29	39	11	48
folkpartiet	59	58	47	58
kristdemokraterna	28	36	35	47
moderaterna	78	83	62	67
genomsnitt	48	58	45	56

Kommentar: Resultaten bygger på svaren på öppna intervjufrågor: "Vilket eller vilka partier är enligt Din uppfattning för/emot...?" Samtliga svarspersoner från såväl förvals- som eftervalsstudierna ingår i procentbasen.

Tabell 9.3 Politisk personkännedom 1985 – 2006: Andel rätt svar (procent)

person	85	88	91	94	98	02	06	rätt parti
Bosse Ringholm	-	-	-	-	-	78	84	s
Anna Lindh	-	-	-	-	-	83	-	s
Karin Söder	81	-	-	-	-	-	-	c
Erik Åsbrink	-	-	-	-	80	-	-	s
Åsa Domeij	-	-	-	-	-	76	-	mp
Göran Persson	-	-	54	76	-	-	-	s
Ingvar Carlsson	75	-	-	-	-	-	-	s
Thage G Petersson	-	75	-	-	-	-	-	s
Eva Göes	-	69	75	-	-	-	-	mp
Birgit Friggebo	65	71	68	68	-	-	-	fp
Jan Eliasson	-	-	-	-	-	-	67	s
Lars Tobisson	64	60	64	58	57	-	-	m
Carin Jämtin	-	-	-	-	-	-	54	s
Karl-Erik Olsson	-	39	37	46	-	-	-	c
Andreas Carlgren	-	-	-	-	40	-	-	c
Marianne Samuelsson	-	-	-	16	39	-	-	mp
Inger Davidsson	-	-	-	37	34	30	26	kd
Karin Pilsäter	-	-	-	-	16	21	36	fp
Johan Lönnroth	-	-	-	11	34	35	-	v
Yvonne Ruwaida	-	-	-	-	-	-	25	mp
Gudrun Schyman	-	-	23	-	-	-	-	v
Gunilla Carlsson	-	-	-	-	-	14	23	m
Lena Ek	-	-	-	-	-	16	-	c
Alice Åström	-	-	-	-	-	-	12	v
Fredrik Federley	-	-	-	-	-	-	6	c

Kommentar: Ledande politiker som inte är partiledare vid mätillfället är inkluderade i analysen. Observera dock att Marianne Samuelsson (mp) var språkrör både 1994 och 1998. Svarspersonerna presenterades för namnen och tillfrågades om vilket parti personerna tillhörde. Procentbasen utgörs av samtliga svarspersoner.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Tabell 9.4 Politisk sakkunskap 1985 – 2006: Andel rätt svar (procent)

	85	88	91	94	98	02	06	påstå-endet är rätt eller fel
Den öppna arbetslösheten i Sverige är idag mindre än 5 procent	40	59	58	92	87	45	26	varierar rätt
Danmark är med i EG	-	-	88	-	-	-	-	rätt
Man måste kryssa för en person på valsedeln, annars blir den ogiltig	-	-	-	-	88	-	-	fel
Sjukersättningen från försäkringskassan är idag 90 procent av lönen från den första sjukdagen	76	82	65	81	83	81	83	varierar rätt
Spanien är med i EU	-	-	-	69	75	80	83	rätt
En euro är idag värd mer än tio svenska kronor	-	-	-	-	-	77	-	fel
Sveriges Riksdag har 349 ledamöter	-	-	69	69	74	72	74	rätt
Riksdagen har bestämt att det högaktiva avfallet från de svenska kärnkraftverken skall slutförvaras utomlands	-	52	46	58	72	-	-	fel
Betyg i skolan får tidigast ges på höstterminen i årskurs 8	-	-	-	-	-	-	67	rätt
Cirka 10 procent av alla som bor i Sverige är födda utomlands	-	-	-	45	59	-	-	rätt
Prisökningen (inflationen) har hittills under 1985/1988 varit över nio procent	57	56	-	-	-	-	-	fel
Det finns en löntagarfond i varje län	56	45	43	-	-	-	-	fel
Under valperioden 1998 – 2002 hade Sverige en socialdemokratisk enpartiregering	-	-	-	-	-	47	45	rätt
Förra året sökte drygt 20 000 personer asyl i Sverige	-	-	-	-	-	42	-	rätt
Det svenska statliga biståndet till utvecklingsländerna uppgår idag till en procent av bruttonationalinkomsten (BNI)	-	-	-	-	-	34	44	varierar
Under förra året tog Sverige emot mer än 50 000 flyktingar från andra länder	-	-	33	-	-	-	-	fel
Fastighetsskatten för villor, radhus och fritidshus är idag 2,0 procent av taxeringsvärdet	-	-	-	-	-	-	42	fel
Underskottet i statens budget har ökat det senaste året	26	-	-	-	-	-	-	fel

Kommentar: Resultaten visar andelen rätt svar på de indikerade frågorna. Procentbasen utgörs av samtliga svarspersoner. Intervjufrågan löd: "På det här kortet finns några påståenden. Kan Du för vart och ett av dem säga om det är *riktigt* eller *felaktigt*. Om Du är osäker på svaret kan Du säga att Du *inte känner till* om påståendet är riktigt eller felaktigt." Andelen fel svar 2002 varierar från 8 procent för sjukersättningen till 44 procent för arbetslöshetsfrågan. Andelen vet ej-svar 2002 varierar från 8 procent för frågan om euros värde till 37 procent för frågan om antalet asylsökande. Påståendet om arbetslösheten var rätt 85, 88, 91, 02 och 06, men fel 94 och 98. Påståendet om sjukersättningen var rätt 85 och 88, fel övriga år. Påståendet om biståndet till utvecklingsländerna var fel 2002 men rätt 2006.

Tabell 9.8 Andel icke-röstare (IR) respektive blankröstare (BI) efter grad av politisk kunskap 1985 – 2006 (procent)

politiska kunskaper	1985		1988		1991		1994		1998		2002		2006	
	IR	BI	IR	BI	IR	BI	IR	BI	IR	BI	IR	BI	IR	BI
mycket goda	1	1	4	1	4	0	0	1	5	0	4	1	6	0
ganska goda	4	1	9	1	8	1	6	3	7	2	9	1	11	1
mellan	8	1	12	1	10	1	10	1	13	2	16	2	13	1
ganska dåliga	14	0	20	1	18	2	19	2	22	3	28	1	22	3
mycket dåliga	22	2	31	1	31	3	25	2	46	3	42	4	42	2

Kommentar: Resultaten är vägda när det gäller valdeltagande. Andelen icke-röstare är alltså inte underskattad. Valdeltagandet är dessutom kontrollerat mot röstlängderna.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Tabell 9.5 Andel personer med god politisk kunskap efter grad av utbildning, subjektivt politiskt intresse och läsning av politik i dagspressen (procent)

	<i>andel med goda politiska kunskaper</i>						
	1985	1988	1991	1994	1998	2002	2006
utbildning							
hög	41	57	45	40	52	49	43
medel	20	35	23	20	30	27	27
låg	20	30	22	19	35	30	32
politiskt intresse							
mycket stort	47	69	64	55	68	64	64
ganska stort	32	48	34	31	47	42	41
inte särskilt	12	27	14	9	22	20	16
inte alls	3	6	3	3	6	8	9
läser politik i pressen							
det mesta	42	61	51	47	62	58	56
ofta	37	55	38	36	53	49	50
någon gång	14	27	15	12	22	21	19
aldrig	6	6	9	6	13	10	9
samtliga	24	38	28	24	37	34	34

Kommentar: Personer med kunskaper på de två högsta nivåerna på våra femgradiga kunskapsindex har klassificerats som innehavare av goda politiska kunskaper. Kunskapsindexen bygger *inte* på exakt samma frågor genom åren.

Tabell 9.6 Andel personer med god politisk kunskap efter kön, ålder och yrkesgrupp (procent)

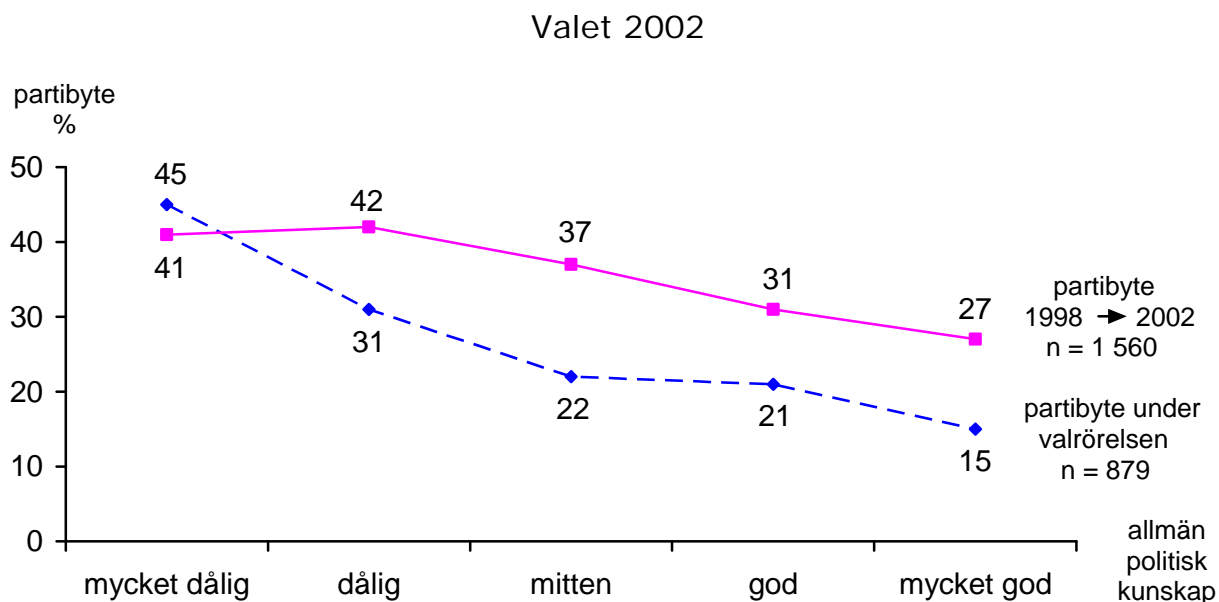
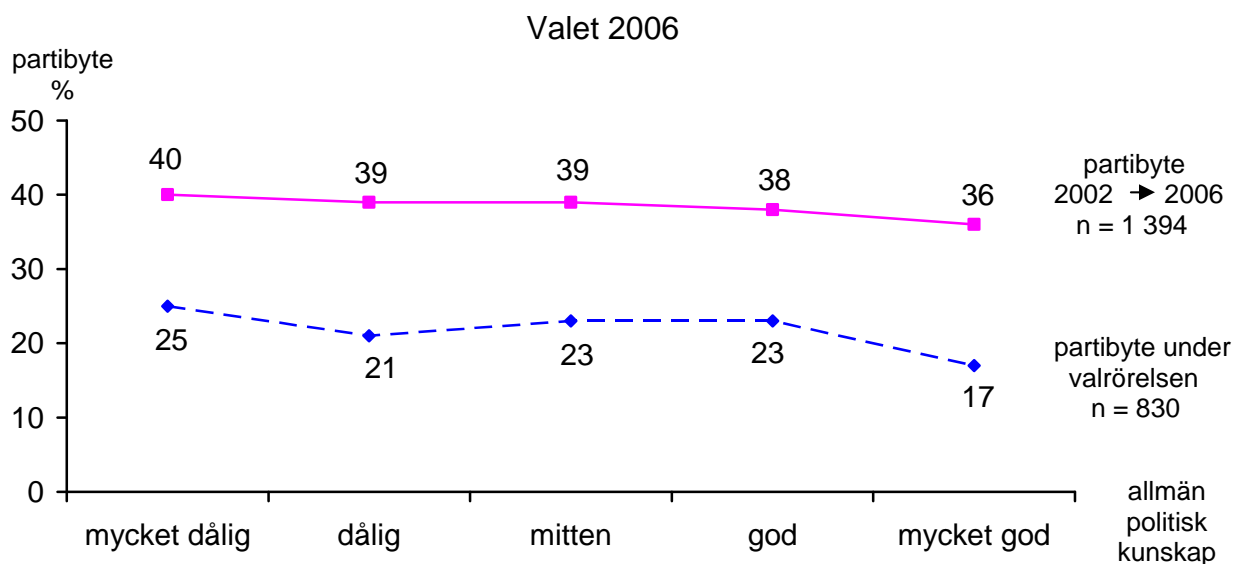
	<i>andel med goda politiska kunskaper</i>						
	1985	1988	1991	1994	1998	2002	2006
kön							
man	35	53	38	31	45	42	39
kvinna	12	21	16	17	29	25	27
ålder							
18-21	5	10	4	6	12	2	2
22-30	16	23	13	14	22	19	11
31-40	29	41	27	20	27	26	27
41-50	30	47	36	29	42	32	32
51-60	32	47	43	37	52	50	43
61-70	25	45	34	36	53	54	50
71-80	16	38	32	28	52	44	51
yrkesgrupp							
industriarbetare	20	31	20	17	33	30	27
övriga arbetare	12	23	16	14	25	18	20
lägre tjänstemän	17	28	16	13	27	26	30
mellantjänstemän	29	45	35	33	47	45	40
högre tjänstemän	48	69	53	45	55	56	53
småföretagare	18	38	27	30	45	33	36
jordbrukare	27	52	36	19	50	49	73
studerande	24	30	20	15	24	12	8
samtliga	24	38	28	24	37	34	34

Kommentar: Se under tabell 9.5 för en definition av god politisk kunskap.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Figur Politisk allmänkunskap och partibyte mellan val och under valrörelse 2002 och 2006 (procent)

Kommentar: Figuren finns inte redovisad i *Väljare*.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Tabell 9.9 Andel väljare som röstar på de olika partierna 1985 – 2006 efter grad av politisk kunskap (procent)

politiska kunskaper	vänsterpartiet							socialdemokraterna						
	85	88	91	94	98	02	06	85	88	91	94	98	02	06
(1) goda	7	7	6	7	9	7	6	41	38	35	37	35	34	28
(3) mellan	5	5	3	7	14	8	5	42	47	37	46	35	42	33
(5) dåliga	3	4	2	8	14	13	6	50	54	41	52	40	43	42
skillnad (1) – (5):	+4	+3	+4	-1	-5	-6	±0	-9	-16	-6	-15	-5	-9	-14

politiska kunskaper	miljöpartiet							centerpartiet						
	85	88	91	94	98	02	06	85	88	91	94	98	02	06
(1) goda	1	6	4	4	3	5	6	9	13	8	8	5	6	9
(3) mellan	2	7	4	6	6	7	6	10	12	10	8	6	7	11
(5) dåliga	2	6	4	7	4	9	8	13	10	8	9	5	5	5
skillnad (1) – (5):	-1	±0	±0	-3	-1	-4	-2	-4	+3	±0	-1	±0	+1	+4

politiska kunskaper	folkpartiet							kristdemokraterna						
	85	88	91	94	98	02	06	85	88	91	94	98	02	06
(1) goda	17	14	11	12	7	22	12	2	2	8	4	13	10	8
(3) mellan	18	12	9	7	4	12	7	2	2	7	4	10	10	8
(5) dåliga	14	9	8	6	4	11	5	4	4	8	4	10	8	7
skillnad (1) – (5):	+3	+5	+3	+6	+3	+11	+7	-2	-2	±0	±0	+3	+2	+1

politiska kunskaper	moderaterna							ny demokrati							sd							
	85	88	91	94	98	02	06	85	88	91	94	98	02	06	85	88	91	94	98	02	06	
(1) goda	22	21	24	26	25	13	28			5												1
(3) mellan	21	14	23	21	24	14	26			7												1
(5) dåliga	14	13	18	15	20	10	19			10												4
skillnad (1) – (5):	+8	+8	+6	+11	+5	+3	+9			-5												-3

Kommentar: Ett positivt skillnadsmått (+) visar att ett parti får starkast stöd bland politiskt kunniga väljare medan ett negativt skillnadsmått (-) tvärtom visar att partiet är starkast bland politiskt okunniga väljare.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Tabell 9.10 Partiernas vinster (+) eller förluster (-) om alla väljare röstade som de mest politiskt allmänskunniga under kontroll för klasstillhörighet (procentenheter)

parti	1985	1988	1991	1994	1998	2002	2006
v	+1,3	+1,4	+2,6	+1,4	-2,2	-0,9	±0,0
s	+3,8	-4,9	+0,2	-4,5	+1,5	-1,8	-3,0
mp	±0,0	+0,1	+0,1	-0,4	-1,2	-2,0	±0,0
c	-2,0	+1,6	-0,9	-1,0	±0,0	+0,1	-0,1
fp	-1,6	+0,7	+0,2	+1,8	+1,3	+5,3	+3,0
kd	-0,8	-0,8	-0,4	+0,4	+1,3	-0,1	+0,2
m	-0,6	+2,3	+0,2	+2,1	-0,1	-0,4	+1,5
nyd 91/sd 06	-	-	-1,9	-	-	-	-1,0
övriga	-0,1	-0,4	-0,1	+0,2	-0,6	-0,2	-0,2

Kommentar: Kunskapsindexen har tredelats och den mest kunniga gruppen (=cirka toptredjedelen) har definierats som de mest politiskt allmänskunniga. Deras partivalssannolikheter bland arbetare och medelklassväljare har använts för att beräkna ett hypotetiskt valutslag som sedan jämförts med det faktiska valutslaget i respektive valundersökning. Minussiffror visar att de aktuella partierna skulle förlorat röster i de studerade valen om väljarna hade varit mer politiskt kunniga medan plussiffror indikerar att partierna hade vunnit röster om väljarna varit mer politiskt kunniga.

Läs mer om väljares kunskaper:

Holmberg, Sören & Henrik Oscarsson (2004). Väljare. Svenskt väljarbeteende under 50 år. Stockholm, Norstedts Juridik.

Oscarsson, Henrik (2004). Väljarnas EU-kunskaper [Voters EU-knowledge]. I Henrik Oscarsson & Sören Holmberg, Red. (2004). Kampen om euron [The Battle of the Euro]. Göteborg university, Department of Political Science.

Oscarsson, Henrik (2007). "A matter of fact? Knowledge effects on the Vote in Swedish General Elections 1985-2002." *Scandinavian Political Studies* 30(3): 301-322.